

« (...) I L'AIGUA QUE PASSA »*

La passió i la traïció són companyes de la intensitat del desig amorós. En moltes relacions de parella no es pacta un nou espai de diàleg sinó que es teixeix un conjunt de xarxes de poder que coarten la capacitat d'entrega tant de l'un com de l'altre. Hi ha desamor en *Congesta*, el millor recull de poemes de Josefa Contijoch (Manlleu, 1940). En el panorama líric català, Contijoch hi té una veu radical, notòria i molt, molt, autònoma. És una de les nostres veus més subtils. De les que més destil·len allò que abans s'anomenava ànima. Hi ha poques influències d'altres veus poètiques, tot i que personalment crec que aquest és el llibre més «maragallià» de l'autora. Aquesta remor de Maragall es concreta en l'ús de certes imatges poètiques, sobretot en aquelles que fan referència al mar com a símbol de vida i moviment –com expressa el mateix poeta al llibre *Sequències. Seguit de vistes al mar*. Arriba un moment a *Congesta* que el poeta es rumoreja ens els dos versos primers del poema sisè, que recullen l'estrofa de la sardana «L'Empordà» –recorden la música del mestre Morera?– i que Contijoch pren al vol com un eco de la nostra tradició: *Si sabessis el mar com és bonic / si veiessis la llum en la carena*. Quantes vegades, potser, foren repetits aquests versos a un amor estranger i ara llunyà? Aquesta sardana que enalteix la terra ampurdanesa és l'excusa per parlar de l'amor entre un pastor i una sirena. Finalment el pastor baixa de la muntanya i la sirena surt del mar. Conseqüència: construeixen una cabana d'amor. Però com és aquest «amor»? «dóna'm el cor o bé no em donis res / dona-m'ho tot / el salvavides i milons de batecs / ignorant m'he tornat / i ja no sé res més que el mar» (poema 59). L'amor és també un salvavides? Una «ciutat refugi» enmig d'un oceà immens –aquesta contemporaneïtat que ens ha caigut a sobre– avui més que mai curull d'incomprensió i buit de lirisme?

A *Congesta* hi ha també l'evangeli. La tradició cristiana que predica el regne i a la vegada la culpa i el perdó estan presents en

*Josefa CONTIJOCH. *Congesta*. Barcelona: Edicions 62. 98 p.

aquests poemes: «aquest és el món / aquest és el nostre regne / aquest és el regne d'aquest món» (poema 64). Pecats d'estimació, pecats per intentar ser feliços, pecats propis de tota existència. Encara que ara soni a innocent, el món que neix de les nostres accions –saben que al pati del darrere de *Congesta* hi ha el record de les lectures de Hannah Arendt?– va millor quan la gent s'estima i és més humil. Per exemple, quan escrius una crítica, crec que és important sentir empatia literària amb l'obra i el seu autor. I quan es tradueix una obra s'ha de tenir una actitud humil. Amb hospitalitat i humilitat Josefa Contijoch i Yael Langella van traduir el difícil text de Sarah Kofman *Carrer Ordener, carrer Labat* (Palma, 2005).

A *Xim xim forqueta* hi ha una nena morta al cementiri. Però no se'n sap ni el nom ni la localització de la tomba: «amb la teva mà morta / ralet ralet / piques la meva porta» (poema 30). Recorden «el ralet-ralet pica dineret» que cantaven els nostres avis? El temps passa acceleradament. A parer meu hi ha poc present. La vida d'un home crític és aquella que transcorre entre l'escletxa del passat i del futur. *Les tesis de la filosofia de la història* de Walter Benjamin. Dues passes endavant però sempre una cap endarrere. L'àngel del passat truca constantment a la porta i ens diu: «recorda». Per això hi ha memòria en *Congesta*. La duració concreta? Giorgio Bassani és un narrador apreciat per Contijoch. Una de les claus interpretatives del *Jardí dels Finzi-Contini* al·ludeix al fet que les vivències del present es converteixin en passat. Això comporta gaudi. Diu Micol Finzi-Contini: «Comparat amb la memòria, tot goig no pot sinó aparèixer enganyador, banal, insuficient...» (pàg. 169 de la traducció de Carme Serrallonga). De manera amagada, a la solapa interna de la portada del llibre, l'autora ens revela la importància que té la memòria en aquests poemes. És una memòria que vol perdurar, com les paraules de l'evangeli per al creient: «El terme que fa de títol és una paraula-metàfora que al·ludeix a la memòria foradada pels temps i que, a mans besades, enfoca el fenomen de la perdurabilitat i el seu procés». Aquest llibre no encaixa del tot amb el temps actual. Aquest llibre –com va dir Xavier Folch el vespre de la presentació– és un dels pocs llibres actuals de la poesia catalana

que quedaran. Potser la present collita encara no serà gran. Però el riu portarà les seves paraules. Mentrestant, escoltarem «l'aigua que passa» (poema 42).

ADRIÀ CHAVARRIA